

KAARMISE KÜLA ARENGUKAVA 2016-2020

Kaarma vald Saare maakond

Koostajad:Kaarmise küla elanikud.

Sissejuhatus.

Käesolev arengukava on koostatud aastateks 2016-2020, mis paneb paika Kaarmise küla tulevikuvisionid ja sellest lähtuvad arengueesmärgid. Arengukava on küla tegevuse, eesmärkide ja rahaliste vahendite kavavandamise aluseks olev dokument. Arengukavas on ära toodud küla üldisloomustus, mis annab ülevaate küla praegusest olukorrast. Arengukavas pannakse paika pikemaajalised arengusuunad ja tegevuse kavandamise alused. Arengukava ei saa kunagi lõplikult valmis, sest vastavalt muutustele tuleb arengukava pidevalt üle vaadata parandada ja täiendada. Arengukava on vajalik selleks et olla teadlik olemasolevast olukorrast ning vältida juhuslikkust tegutsemisel. Arengukava koostamisel kaasatakse kohalikke elanikke, et siis üheskoos kavandatu ellu viia. Arengukava koostamist alustati 2010a. algul. Tegutsev külaselts vaatas läbi eelmise arengukava ja leidis et üks punkt Kaarmise külamaja ehitus on täitmata. Otsustati võtta see uuesti käesolevasse arengukavasse,

2. Üldisloomustus

2.1 Küla ajalugu.

Kirjanduses ei ole andmeid, kuid rahva pärimuse järgi asus küla oma praegusest asukohast umbes 1 km lääne pool, kus praegu on põlismets. Suure katku ajal olevat külarahvas haigestunud katku, Surnud elanikud olevat maetud samasse küla kõrvale liivakünkasse. Küla põletati ja ellujäänud rahvas kolis praegusesse asukohta järve kaldale. Kaarmise küla kuulus 1600a. alguses Kärla kihelkonna koosseisu ja oli omaette vald saksapärase nimega Karmise. Kärla kihelkonnas paiknes 12 mõisat: Kandler (Kandel) rüütlimõis. Kaarmise (Karmis) riigimõis. Käesla (Käesel) rüütlimõis. Kärla /Kergella) riigimõis. Kulli poolmõis. Mõnnuste riigimõis. Mäe Nõmpa (Hoch-Nempa) poolmõis. Oriküla (Orriküll) rüütelnõmõis. Paadla (Padel) rüütlimõis. Tergemäe (Terkimäggi) rüütlimõis. Vennarti (Fenieth) Paatla kõrvalmõis. Kärla kihelkond kattub pea täielikult kaasaegse Kärla vallaga v.a. väike ala selle läänloodeeserval Kaarmise mõisa ümbrus, mis praeguse jaotuse järgi kuulub Kaarma valla koosseisu. Kaarmise mõis omaette mõisaks sai 1750a. Esialgu asus mõis küla keskel praeguse Riidu talu asukohal. Hiljem kolis mõis oma praegusesse asukohta Anijala

Kärla maantee äärde. Rahvapärimuse järgi asub Kaarmise külas üks kolmest teadaolevast vihmakivist, mis kõik paiknesid Kärla kihelkonnas. Üks kivi asus Paadla Kogula küla väljal. Teine kivi paiknes Ulje küla Pühajõe talu karjamaal. Kolmas kivi mida olevat kasutatud vihma saamiseks, oli Kaarmise külas. Kivi olevat 174 cm pikk, umbes 65cm lai ja 22cm paks. Kui sooviti vihma, tõsteti kivi püsti, kui aga taheti kuiva ilma, seati kivi pikali. Kaarmise küla on tüüpiline Saaremaale omane kobarküla ja paikneb Kaarmise järve lõunapoolsel serval. Vabatikupered asusid külast eemal: Roosi, Paadiku, Jalaka, Villemi, Tamme, Jõe, Mätliku, Mäe, Alliku. Kulli talu mis varem asus küla keskel, kolis maade mõõtmise käigus küla serva Tõlli-Mustjala tee äärde. Külas oli kaks koolimaja Taavi ja Ilmeste talus. Hiljem need suleti ja lapsed käisid õppimas Kandla koolis (endine Kandla mõis). Kolmekümnendate aastate algul alustas külas tööd tõrva ja tärpentiini vabrik. Vabrik töötas edukalt ja suleti 1950a. Kaarmise küla oli üks suuremaid külasi. Külas oli 40 majapidamist. 1949a. küüditamise käigus viidi siberisse 3 peret. Peale 1949a. küüditamist asuti külas looma kolhoosi. Aktiivset tegevust kolhoosi loomisel näitas üles Kuusiku talus elav naisterahvas Aino Rahumeel kes oli ka esimene kolhoosi esimees. Anijala ja Kaarmise külast sai kolhoos Järve. Mõningaid aastaid hiljem ühineti naabruses asuva Arengu kolhoosiga. 1959a. ühines Arengu kolhoos Tuleviku kolhoosiga. Hiljem ühinemiskampaanijate tuhinas moodustati kolmest ümberkaudsest kolhoosist üks suur Lenini nimeline kolhoos keskusega Randveres. Kuna Kaarmise küla jäi suure kolhoosi ääremaaks kus asus üks karjalaut ja üks noorloomalaut ja muu tootmine praktiliselt puudus, hakkas külas tekkima taandareng. Kõigepealt kadusid enamik asundustalusid ja inimesed kolisid keskustesse ja linna Asundustalud mis tekkisid põldude keskele kadusid 50a. jooksul nagu poleks neid seal olnudki. Asundustalude kohale tekkis põld nagu see oli mõisate eksisteerimise ajal.

2.2 Asend.

Kaarmise küla asub Kaarma ja Kärla valla piiril 14km kaugusel Kuressaare linnast. Kuressaare Mustjala teest küla keskele on umbes 0,8 km. Külast põhja pool asub kaarmise järv pindalaga 11,5ha. Küla läbib kruusakattega tee pikkusega 1,2km. Lähim kool ja kauplus asub 8km kaugusel Aste asulas. Aste asulaga puudub bussiühendus.

2.3 Looduslikud olud.

Kaarmise küla on Saaremaale omane kobarküla. Pikk liivaseljäandik mis algab Irase küla lähedalt kulgeb Irase Kärla suunas ja läbib Kaarmise küla. Liivaseljäandiku kõrgus on kohati kuni 12-13m.

Osaliselt kaevandati liivasejandik Irase ja Kaarmise küla vahelt ära siis kui ehitati Saaremaale raudtee. Külast põhjapoolne asub Kaarmise järv. Järve sügavus on 1,5- 2.5m. Sügavamad kohad 3m. Järve lõunapoolne kallast ja põhi on liivane. Teised kaldad on paesed ja paiguti mudased. Lääneosas on järves saar mida 20sajandi algul kõrgema veetaseme ajal ei olnud näha. Külast lõuna poole paiknevad põllud õhukese huumusekihiga liiv-savi ja saviliiv muldadega. Kaarma Kärla valla piiril Kaarmise külast loodes asub Kaarmise-Jõempa karstiaala. See on väga suur ja ainulaadne karstijärvikute ja -lehtrite poolest. Ta haarab enda alla Kaarmise järve, Anepesa oja alamjooksu ja Kärla jõe ülemjooksu. Kaarmise järv jääb karstiaala kaguossa. Järv täitub põhiliselt sademetest ja allikatest. Kevadise suurvee ajal saab järv lisavett ka Anepesa jõest. Järvest voolab välja Liivakraav mis paarisaja meetri kaugusel kaob kurisusse, tuleb Kaarmise veski juurest allikana uuesti maapinnale ja voolab Kaarmise oja kaudu Mullutu lahte. Taimestik on liigirikas (22 liiki). Taimetarudustest leidub punakat penikeelt. Ülejäänud küla ja järve ümbruses on levinud loopealsed kevadkadakased karjamaad. Kuna karjamaid ei ole enam loomade karjatamiseks kasutatud kasvab seal 30-40a männimets. Järv koos karstialadega on kantud Natura 2000 nimistusse.

2.4 Majanduslikud olud.

Külas on 13 talu. Nendest 3 kasutatakse suvilana, 1 talu tegeleb lambakasvatusega, 1 talu kasvatab seemneid. Külas on veel neli hobitalu, kes põhitöö kõrvalt tegelevad ka põllumajandusega. Külaelanikud töötavad Kuressaare linnas ja Mullutu külas asuvas kummidetaile tootvas firmas Merinvest. Lasteaed ja kool on 8km kaugusel Aste asulas. Vallavalitsuse otsus sulgeda 2005a. Randvere kool mõjub negatiivselt Kaarmise Randvere, Põllu, Antsi, Tõlli, Viira ja Mullutu külade arengule. Arvestades, et Mullutus asub valla üks suuremaid tööandjaid 160 töökohaga firma Merinvest on kooli sulgemise otsus äärmiselt lühinägelik ja ei arvesta valla kui terviku ühtlast arengut.

2.5 Küla infrastruktuur.

Küla elektriühenduse tase rahuldab külaelanike vajadusi. Kõik madalpingeliinid on paigaldatud maa sisse. Esinenud volukatkestused ei ole tingitud küla elektriliinidest. Kuressaare tõlli Mustjala maantee on asfaltkattega. Külavaheline tee 1,2km ulatuses on alates 2014a suvest külaelanike ja valla kaasabil kaetud mustkattega. Suures osas on tee ääred võsast puhastatud ja osaliselt ka kraavid korrastatud. Seda tööd on külarahvas teinud talgute korras. Vee kvaliteet kaevudes paranes oluliselt peale Kaarmise järve puhastamist. Peamiselt on taludel puurkaevud. Majades kus elamusse on sisse toodud on välja ehitatud korralik kanalisatsiooni kaev, osades koos imbsüsteemiga. Prügimajandusega on olukord rahuldav. Kõik talud on sõlminud prügiveo lepingud. Kooskõimise võimalused külal praegu puuduvad. Esimeses järjekorras ehitatakse külaseltsi valmis külaplatsi koos mänguväljakuga ja kiigega. See

on korrastatud ja kasutusel. Telefonidest kasutatakse nii raadiotelefone kui ka mobiiltelefone. Internetiühendus on kõikidel taludel kättesaadav.

3. Küla elanikkond.

Külas elab 21 inimest. Külaelanike arv suvel peagu kahekoristub. Külaelanike seas on väga mitmete erialade esindajaid. Talupidajaid, kaubandustöötajaid, traktoriste, autojuhte, insenere, ja ehitustöölisi. Töötatakse veel kummidetaile tootvas firmas. Külas kohapeal selliseid firmasi ei ole kus töötada saab. Küla paikneb 0,6 km ulatuses mõlelema pool teed. Külast põhja poole jääb looduslikult kaunis Kaarmise järv. Küla keskel on korralikult väljaehitatud külaplats koos kiige ja mänguväljakuga. Küla kunagised traditsioonid hakkavad tasapisi taastuma. Pikka aega oli küla kolhoosi ääremaa. Tänu sellele, et küla jäi puutumata kolhoosiaegsetest suurtest ehitustest säilis tema asend väljanägemine ja kruntide asetus koos kiviaedadega mis suuremalt jaolt olid lammutatud kuid nüüd juba külaelanike poolt taastatud. Küla suurimaks väärtuseks on järv. Küla elab praegu üle oma teist sündi. Nõukogude aja lõpupoole ehitati külla kaks uut maja. Peale Eesti Vabariigi sündi on külla ehitatud juurde 7 talu. (Riidu, Lülle, Johani, Tamme, Haava, Paadiku, Tänaku). Põhjalikult on taastatud üks talu (Ilmeste). Momendil on valmimas üks talu (Kopli). Külale on tulemas ka juurdekasvu 3 maja näol (Humala, Roosi ja Taavi). Külaelanikud talgute korras puhastavad tee ääred võsast. Korrastavad külaplatsi. Toimuvad küla ühised üritused (talgud, jaanituli, sünnipäevad, vajadusel külakoosolekud.) Talud abistavad üksteist põllutööde tegemisel. Külaelanike vahel valitsevad sõbralikud suhted ja koostöövaim. Külaelu juhib külavanem ja tema abi

4. Küla tulevikuvision ja arengukava.

Kaarmise küla on arenguvõimeline küla. Seda näitab ka viimasel ajal valminud ja taastatud talud. Külal on pikk ajalugu. Esimesed kirjalikud ülestähendused on viieteiskümnendast sajandist. Küla kaugus Kuressaare linnast (14 km) võimaldab tööl käia bussiga või isikliku autoga. Ühendus Kuressaarega on hea ja kuna küla asub looduskauis kohas, siis enamuses krunte on juba omaniku leidnud. Külasse suurde tootmishoonete ehitamine ei ole soovitatav. Tootmishooned rikuksid küla ajaloolise väljanägemise ja oleks reostusohuks järvele ja põhjaveele.

Küla tegevuskava:

- a) külaplatsile tenniseväljaku rajamine
- b) teeäärte korrastamine üks kord aastas

c) rannahoone ehitamine, koos lõkkeplatsi ja parklaga

d) külaplatsi hooldamine

Arendusprojektid.

Tegevus/projekt Aeg Maksumus Vastutaja Allikas 2010a

Külaplatsile tennise väljaku rajamine 2016-2017 20000- Leader, vald, selts

Teeäärde korrastamine üks kord aastas talgu korras selts

Küla rannahoone ehitamine 2018-2020 800000, - külavanem Leader, vald, selts

Külaplatsi hooldamine pideval vastavalt vajadusele talgu korras selts

Kaarmise järve korrastus tööd üks kord aastas talgu korras selts ja vald

Arengukava jälgimine ja hindamine.

Arengukavasse seatud eesmärkide ja tegevuse elluviimist vaadatakse üle ja korrikeeritakse igal aastal külakoosolekul. Küla arengukava peab olema aluseks valla arengukava koostamisel. Selleks, et see nii oleks tuleb külavanemal koos küla aktiiviga teha tõsist tööd vallas. Külavanem on tihedas koostöös vallaga, võtab osa valdavalt kõigist valla poolt korraldatud ümarlaudadest ja võimalusel koolitustest. Külakoosolekul esineb külavanem ettekandega tehtud töödest arengukava teostamisel ning tehakse ettepanekuid arengukava täitmiseks. Koosolekul on õigus sisse viia muudatusi ja täiendusi arengukavasse.

Kokkuvõte.

Kokkuvõttena võib öelda, et küla on üle saanud taandarengust ja arenenud kiiremini kui ümberkaudsed piirkonnad kes loodavad ainult valla abile. Järv muudab küla atraktiivseks ja tulevikus võib oodata elanike juurdekasvu. Vallapoolset toetust on vaja küla infrastruktuuri väljaehitamiseks ja järve puhastamiseks. Vald peab lõpetama väikekoolide sulgemise ja valla koolide koondamise ühte valla serva. Külaelanikud on oma kodukohta hoidvad, küla arengust siiralt huvitatud ja oma piirkonna arengule jõudu mööda kaasa aitavad. Elanike hinnangud, ootused ja ohud on pingeritta seatud ja esitatud SWOT-analüüsi raames.

Kaarmise küla SWOT-analüüs

Tugevused <ul style="list-style-type: none">• Inimest huvi küla arengu vastu suur.• Asukoht Kuressaarest soodne.• Kaunis loodus (järv)• Kuni külani kulgeb korralik asfalttee,• Oma maja, aiamaa, mänguõhtu, (palju ruumi)• Vaikne ja rahulik.• Ei ole suuri tööstusi.• Eraldatus naabritest.• Puhas keskkond.	Nõrkused <ul style="list-style-type: none">• Kauplus ja kool kaugel• Noori vähe• Rahaliste vahendite vähesus
Ohud <ul style="list-style-type: none">• Vähe on külas noori kuna, lähedal puudub kool ja lasteaed	Võimalused <ul style="list-style-type: none">• Rannahoone ehitamine.• Valla kaasabil projektide rahastamine.• Koostöö arendamine teiste külaseltsidega külaelukvaliteedi parandamine.

Arengukava on läbiarutatud ja vastuvõetud küla üldkoosolekul 1aprill 2015a.

Koosoleku juhataja : Õ. Kaer